

»V
PRIHODNOST
JE TREB ITI Z
ZAUPANJEM«

STR. 2

OTKOVCI
MAJO
SVOJO TABLO
STR. 5

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 6. marca 2008 ☼ Leto XVIII, št. 10

PREMIERA GORNJESENIČKE MLAŠEČE GLEDALIŠKE SKUPINE

2. marciuša je bila dvorana kulturnoga dauma na Gorenjom Seniki premala, telko ludi je prišlo pogledat »Siničke zvezdice«, kak se od letos zové mlašeča gledališka skupina, stera se je nutpokazala z nauvo igro v domanjom geziki. Prišli so stariške, babice, dejdeki, mladi iz vesi pa mlajši iz šaule, da bi vidli, ka so mlajši stvaurili s pomočjauv mentorice *Irene Kalamar* s Trdkove pa domanje lerance, podravnateljice šaule *Ildike Treiber Dončec*. Skupino gordrži Zveza Slovencev na Madžarskem, zatok je pred premiero navzouče pozdravila sekretarka Zveze Klara Fodor. Zahvalila se je starišom, ka svojim mlajšom pomagajo, jim volau davajo za tau delo.

Na gornjeseničkoj šauli so že več kak petdvajsti lejt vsigdar meli skupino, stera je vrejdnosti na odri ustvaurila s pomočjauv materne rejči. Njina lutkovna skupina, stero je tistoga časa vodila Klara Fodor, mentorica iz Slovenije je pa bila Jožica Roš, je špilala od Ljubljane do Sobote. Špilali so v knjižnoj rejči. Kak so tistoga ipa pisale slovenske novine, gučali (govorili) so tak lepau, ka bi njini nastop leko biu »vōra slovenskoga jezika«. Gda je skupino prejkvzeu Milivoj M. Roš, so začnili v domanjom geziki špilati, najbola zatok, da bi nji po porabski vasnicaj tō dobro razmeli. Pred dvōmi leti so sami mlajši prosili, ka bi oni radi vōsprabali, kak je špilati brezi paravane, prosili so, naj iz lutkovne skupine bau gledališka skupina. S tejm je bila duga tradicija lutk na Gorenjom Seniki in v Porabji pretrgana. Škoda.

»Naš nauvi auto« na seničkom odri

Dvorana v kulturnom daumi je premala bila

Male gledališćnike je prejkvzela mentorica Irena Kalamar s Trdkove, stera že več lejt vodi odraslo gledališko skupino KUD-a Rožika v domanjoj vesi. Nej samo ka je vči, liki za nji piše špile tō, ka je telko baukše, ka v Trdkovi pa Martinji skurok gnako gučijo kak na Gorenjom Seniki. Lani so meli igro na šaulsko temo (Starišov djilejš), gde so pokazali, kak se stariške ponašajo, gda ji lerance pozove na djilejš. Letos so notpokazali, ka vse se leko zgodi familiji, stera se z nauvim autom pela iz varaša v ves, ka bi ga stari materi pokazala. Od tauga, ka oče najprva doma pozabi papire za avto pa do tistoga, ka na pauti defekt dobijo pa oče mora kolau menjavati. Ka se pa med tejm zgodi, vam ne ovadam, baukše, če si sami poglednate, če mlajši pridejo k vam špilat.

Iz lanjske skupine je ostala samo ena deklica, vsi drugi člani so v skupini nauvi. Dapa tau se na njinoj igri trno ne vidi. Mlajši so batrivno špilali, tū pa tam pri guči so se malo zmejšali, dapa tau se da popraviti. Tū so njim leko na pomauč stariške ali stari stariške. Mlajši, mentorica pa leranca so dosta-dosta vōr probali, se pripravljali, zatok so si zaslužili, da je po menji tō goranaštemo. Člani skupine so: *Aleksandra Gyeček, David Voura, Adam Čuk, Ester Gyeček, Bettina Bajzek, Henrietta Škaper, Bettina Kozar, Petra Lazar*.

Skupina se 14. marciuša notpokáže na območnom srečanji mlašeči gledališki skupin v Murskoj Soboti.

Marijana Sukič

»V prihodnost je treba iti z zaupanjem«

Lani novembra izvoljeni novi predsednik Republike Slovenije, *dr. Danilo Türk* je v sredo, 27. februarja, obiskal madžarsko prestolnico. To je bil njegov prvi uradni obisk v tujini nasploh. Izbira ni bila naključna, saj so dobri odnosi s sosednjimi državami prioriteta Slovenije, tako tudi njegovega predsednika.

Predsednika Türk in Sólyom na budimskem gradu

Kot prvi je predsednika Türka v Šandorjevi palači na budimskem gradu sprejel predsednik Republike Madžarske, *dr. László Sólyom*. Krajšemu pogovoru dveh predsednikov je sledila plenarna seja skupaj s predstavniki diplomacije. Kakor je kasneje slovenski predsednik povedal, so bili ti prvi pogovori vsebinski. Veliko pozornosti sta predsednika posvetila razvoju obmejnih pokrajin, Porabja in Prekmurja, s posebnim poudarkom na položaju obeh narodnih manjšin. Madžarski predsednik je izpostavil pomen narodnostnega šolstva in širjenja zaposlitvenih možnosti ter svojega predsedniškega kolega seznanil s tem, da se Madžarska pripravlja na uvedbo parlamentarnega zastopstva manjšin. Slovenija in Madžarska priznavata kolektivne pravice narodnih manjšin, temu naj bi sledile tudi nekatere druge evropske države. Po besedah slovenskega predsednika ima Slovenija že večdesetletne izkušnje v razvijanju modelov

za manjšinsko zaščito, saj je madžarska skupnost imela zastopnika v parlamentu že pred osamosvojitvijo države. Izpostavil je model dvojezičnosti, v katerem se tudi člani večine usposobijo v obeh jezikih. Dr. Sólyom je svojemu gostu predstavil inštitucijo manjšinskega ombudsmana, ki ga želijo imeti tudi Madžari

v Sloveniji. Obe državi naj bi si s skupnimi močmi prizadevali za razvoj obmejnega območja, ki ima od vstopa v schengensko območje izrazito boljše pogoje. Dr. Sólyom je poudaril pomen ponovne vzpostavitve infrastrukture ter razvoja industrije v pokrajini. Bilo je govora tudi o problematiki varstva okolja, Slovenija naj bi v kratkem podala mnenje o sežigalnici odpadkov, izgradnjo katere načrtujejo v avstrijskem Heiligenkreuzu blizu Monoštra. Oba predsednika sta se tudi strinjala o pomenu sodelovanja v regiji Avstrija-Madžarska-Slovenija-Hrvaška-Severna Italija. Ustanovitev Mediteranske univerze v Ljubljani podpira tudi Madžarska. Dr. Türk je poudaril, da med dvema državama ni odprtih vprašanj, so pa možnosti za nadaljnji razvoj, denimo na področju blagovne menjave. Državi tudi odlično sodelujeta v mednarodnih organizacijah, skupna seja dveh vlad pa je pokazala visok nivo skupnega dela.

Popoldne se je program nadaljeval z obiskom v madžarskem državnem zboru. Dr. Türk je sprejel predsednik madžarske vlade, *Ferenc Gyurcsány*. Vsebina pogovora je bila podobna kot pri predsedniku države, politika sta se pogovarjala predvsem o gospodarskem sodelovanju in o položaju manjšin. Potrdila sta, da gre v primeru dvostranskih gospodarskih odnosov za izrazito dober razvoj in vzpon. Izpostavila sta trgovinsko sodelovanje in skupne investicije, dotaknila sta se tudi razvoja infrastrukture in logistike, kjer naj bi imela največji pomen ustanovitev logističnih centrov v obmejnem območju, ki bi imeli zaradi ugodne lokacije velike prednosti. Po mnenju madžarskega premiera lahko gospodarsko sodelovanje še bolj pospešita ustanovitev Slovensko-madžarske trgovinske zbornice in podpora sodelovanju malih in srednjih podjetij. Ugotovila sta, da je možno narediti več za manjšinske skupnosti na obeh straneh meje, je pa dober rezultat, da se določene stvari izboljšujejo v finansiranju in v ostalih pristopih k problematiki narodnosti. Slovenski predsednik se je po obisku v parlamentu odpravil na Trg herojev, kjer je položil venec v spomin na padle madžarske junake. Nato se je odpravil na Univerzo Corvinus, kjer je v angleščini predaval študentom in diplomatom o miru in varnosti v svetu. V predavanju je poudaril spremembe v globalni varnosti, danes več namreč ni mogoče govoriti o ravnovesju sil, edina svetovna sila pa svoje moči ne more uveljaviti brez sodelovanja regionalnih sil. Večina svetovnih problemov – revščina, nalezljive bolezni, terorizem – pa ni vojaške narave in zahteva drugačen pristop. Dr. Türk je nadalje opozoril, da ni dovolj izvajati sankcije nad dr-

žavami, ki morda pripravljajo izgradnjo atomske bombe, saj imajo tudi te glede regionalne varnosti skrbi, ki jih je treba rešiti. O spremembah podnebja je povedal, da zaenkrat ni institucionalnega sistema, ki bi omogočal učinkovit nastop proti globalni otoplitvi. Kot zaključitev predsedniškega obiska so na slovenskem veleposlaništvu v Budimpešti priredili sprejem, na katerem so bili prisotni tudi predstavniki Porabskih Slovencev. *Znanstveno društvo Széchenyi* je ob tej priložnosti dr. Danilu Türku podelilo odlikovanje Zlata medalja Széchenyi. Le-to podeljujejo osebam, ki so veliko storili na področju kulture in znanosti ali delali za napredek in dobrobit Evrope. Med odlikovanci lahko do sedaj naštejemo med drugimi Vaclava Havla, Árpáda Göncza in Joschka Fischerja.

Slovenskemu predsedniku so odlikovanje podelili za zasluge na področju pravne znanosti, za diplomatsko dejavnost pri Združenih narodih ter za zgodovinsko vlogo pri osamosvojitvi Slovenije.

Pred odhodom je dr. Türk na novinarsko vprašanje o zamajskih Slovencih povedal, da pomeni ukinitve fizičnih meja možnost za nove in bogatejše komunikacije z matico. To je še posebej pomembno za Porabje, ki je bilo najdalj časa zaprt kot žrtev hladne vojne. Ti negativni učinki so sedaj ukinjeni, priložnost moramo izkoristiti za ekonomski razvoj in za doseg več jezikovnih in drugačnih pravic. In kaj osebno sporoča dr. Danilo Türk Porabskim Slovencem? – »V prihodnost je treba iti z zaupanjem, prihodnost bo boljša od preteklosti.«

-dm-

Püşpekova sveta meša

9. marcuša v 16. vöri de v varaškoj cerkvi püşpekova meša, stero de darüvau soboški škof *dr. Marjan Turnšek*. Pri meši de spejvo Mešani pevski zbor ZS Avgust Pavel z Gorenjoga Senika.

Organizatori – Slovenska samouprava Monošter-Slovenska ves – vsakšoga lepau zovejo, naj pride k meši.

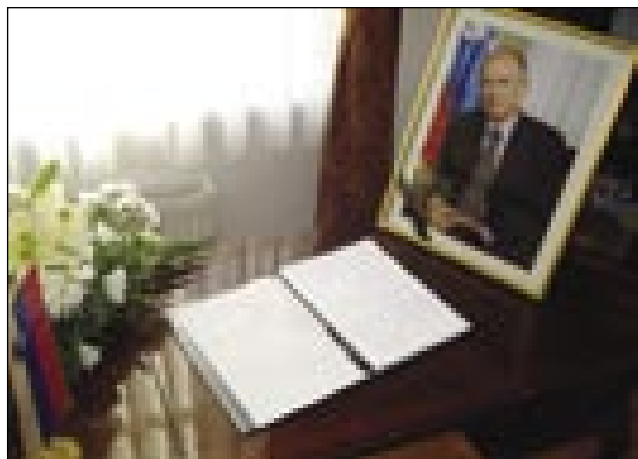
Dr. Janez Drnovšek 1950 - 2008

DRŽAVNIK, KAKRŠNIH SLOVENIJA ŠE NI IMELA

Čeprav je bilo znano, da se Janez Drnovšek spopada s hudo boleznijo, čeprav se je od Slovencev nekako »poslovil« ob predaji dolžnosti novoizvoljenemu predsedniku dr. Danilu Turku 23. decembra lani, se je smrt dolgoletnega državnika »dotaknila« domala slehernega prebivalca Slovenije. Vest o njegovi smrti je v soboto, 23. februarja, odjeknila v domovini in nato odmevala daleč čez slovenske meje. O priljubljenosti in spoštovanju so pričale dolge vrste za vpis v žalno knjigo v predsedniški palači v Ljubljani in drugih slovenskih mestih. Na vpis so tisoči vseh starosti čakali več ur. Žalne knjige so bile na diplomatsko konzularnih predstavništvi po svetu, tudi na slovenskem generalnem konzulatu v Monoštru. Izraze sožalja so Sloveniji izrekli številni ugledni državniki in politiki s celega sveta.

Janez Drnovšek je odločilno zaznamoval čas osamosvojitve Slovenije in njene tranzicije v demokracijo in kapitalizem. Z njim in ob njem se je Slovenija osamosvojila, oblikovala v moderno demokratično državo ter vstopila v Evropsko unijo in Nato. Skoraj dve desetletji je bil na najvišjih državnih funkcijah. Janez Drnovšek se je rodil 17. maja 1950 v Celju. S starši je živel v Kisovcu pri Zagorju, kjer so ga minuli torek pokopali v ožjem družinskem krogu, ker je odklonil državniški pogreb, ki mu je pripadal kot predsedniku države. Bil je doktor ekonomskih znanosti, leta 1989 je bil na prvih demokratičnih volitvah izvoljen za člana tedanjega predsedstva Jugoslavije in kmalu postal predsednik Jugoslavije. To je bil čas hudih zaostrov, ko sta si Srbija in jugoslovanska armada zagotovili bistven vpliv na odločanje v federaciji.

Ob razglasitvi slovenske neodvisnosti se je vrnil v Ljubljano in sodeloval pri osamosvajanju. Bil je glavni pogajalec med slovenskim vodstvom ter vodstvom nekdanje Jugoslavije in vrhom

Žalna knjiga na Generalnem konzulatu R Slovenije v Monoštru

jugoslovanske armade. Sodeloval je pri sprejetju brisovske deklaracije, s katero sta se slovensko in jugoslovansko vodstvo pod pokroviteljstvom takratne Evropske skupnosti 7. julija 1991 dogovorili za prekinitev spopadov v Sloveniji v zameno za zamrznitev osamosvojitvenih dejavnosti za tri mesece. S tem se je osamosvojitvena vojna končala, jugoslovanska vojska se je po treh mesecih umaknila iz Slovenije in pot v samostojnost je bila odprta.

V začetku leta 1992 je na povabilo Jožefa Školjčca, tedanjega predsednika Liberalnodemokratske stranke, postal njen novi predsednik. Kmalu je postal predsednik vlade. Razen nekaj mesecev, ko je vlado vodil Andrej Bajuk, je bil Janez Drnovšek predsednik slovenske vlade vse do konca leta 2002, ko je odstopil s funkcije, ker je bil izvoljen za predsednika republike. Janez Drnovšek je zmagal na vseh volitvah, na katerih je kandidiral.

Na žalni seji državnega zbora, kot osrednjem dogodku ob smrti Janeza Drnovška,

sta bila govornika predsednik državnega zbora France Cukjati in predsednik države Danilo Türk. Na žalni seji so bili tudi sin Jaša Drnovšek, hči Nana Forte in sestra Helena Drnovšek Zorko. »Janez

Drnovšek ostaja prisoten v sadovih svojega dela, v temeljih slovenske državnosti in v našem spominu na njegova prizadevanja za boljši svet,« je poslance in visoke goste iz vrst politike nagovoril predsednik državnega zbora France Cukjati. Na kratko je orisal Drnovškovo bogato in dolgo politično pot: »Začel je v nemirih razpadajoče jugoslovanske federacije, nadaljeval v izgradnji nove demokratične države Slovenije, končal pa v času njene polnopravne včlanitve v Nato in Evropsko unijo.«

»Žalujemo za enim največjih sinov našega naroda,« je dejal Drnovškov naslednik Danilo Türk, ki je predsedniške posle od Drnovška prevzel pred dvema mesecema. »Izvolitev Janeza Drnovška v takratno predsedstvo Jugoslavije je pokazala odločenost ljudi na Slovenskem začeti pot k političnim spremembam in k evropski normalnosti.« Živo se je zanimal za mednarodna politična vprašanja: »Zato ne preseneča, da se je vključil v mednarodne aktivnosti za reševanje krize v Darfurju

in za lajšanje humanitarnih problemov v tistem delu sveta.«

»Še posebno cenimo njegov prispevek ob vključevanju v evroatlantske povezave. V spominu ga bomo ohranili kot državnika in kot človeka, ki je tudi pri osebnem spopadu z zahrbtno boleznijo ohranil življenjski optimizem, hkrati pa zmogel še veliko moči, da je aktivno zagovarjal solidarnost z ljudmi v stiski doma in v svetu,« je zapisal predsednik vlade Janez Janša. »Spomnim se njegove vloge med slovenskim osamosvajanjem, njegovega nezamenljivega deleža v času, ko se je Slovenija vključevala v Evropsko zvezo in Nato in tudi njegove odločitve, da začne pogovore o prihodnosti Slovenije. To je bilo nekaj pomembnih prelomnic, pri katerih je dal Drnovšek temu, kar Slovenija danes je, neizbrisni pečat. Njegova dela bodo ostala ne samo v našem spominu, temveč tudi v spominu prihodnjih generacij.« Nekdanji predsednik republike Milan Kučan je dejal, da je bil Janez Drnovšek človek, ki je pisal pomemben del novejših slovenskih zgodovine. »V času, ko je opravljal najodgovornješe dolžnosti v državi, je bil pravi človek na pravem mestu.«

Zelo visoko mnenje in spoštovanje so o Janezu Drnovšku izrekli tudi visoki cerkveni dostojanstveniki: kardinal dr. Franc Rode, ljubljanski nadškof in metropolit Alojz Uran, škof evangeličanske cerkve na Slovenskem Geza Erniša in drugi.

Pokojni Janez Drnovšek je tudi avtor več zelo branih in prevajanih knjig: Moja resnica, Pogovori, Bistvo sveta, Zlate misli o življenju in zavedanju, Misli o življenju in zavedanju. S knjigami je želel prebuditi zavest ljudi, ki imajo do sveta indiferenten

odnos. Zato se je pogosto zavzemal za pravice manjšin v sosednjih državah in aktivno sodeloval pri razreševanju romske problematike v Sloveniji.

Janez Drnovšek je zadnja leta živel v svojem domu na Zaplani, na njegovo željo so ga pokopali minuli torek v družinskem krogu in v grobu na zagorskem mestnem pokopališču, kjer že počivata mati in oče. Ob slovesu - tudi na pokopališču so se od pokojnika poslovili najvišji predstavniki države - je Janezu Drnovšku v zadnje slovo zapel in na kitaro zaigral Vlado Kreslin: »Navsezadnje je vsak od nas v odhajanju...«

Najožji prijatelji so povedali tudi, da je bil pokojni Janez Drnovšek pogosto dobro razpoložen in hudomušen, ne zgolj resen politik, kot je najpogosteje deloval v javnosti. Zato tudi naslednja izkušnja. Ob prvem premierovem uradnem obisku v Budimpešti mi je TV snemalec Jože predlagal, naj se s predsednikom dogovorim za pogovor, kar bo videti boljše na ekranu kot izjava na novinarski konferenci, večkrat prekinjena zaradi sprotnega prevajanja. Ko željo izrazim vodi njegovega kabineta, dobim odgovor, da to nikakor ni mogoče, ker je obisk načrtovan do minute natančno, madžarska stran ni predvidela termina za posebne pogovore. Z odgovorom se nisem sprijaznil, ampak sem si rekel, zakaj ne bi poskusil kar pri predsedniku, kajti kaj drugega kot zavrniti me ne more. In res, ko rečem, kdo sem in kaj želim, najprej hudomušno odvrne: »A, zaradi mene ste prišli v Budimpešto? Kje želite, da se pogovarjava?« Pogovor za TV dnevnik na čudovitem hodniku parlamenta je v arhivu TVS.

Ernest Ružič

OD SLOVENIJE...

Vdor v slovensko veleposlaništvo

Na dan, ko je Kosovo razglasilo neodvisnost, so izredniki v Beogradu vdrlili in poškodovali poslopje slovenskega veleposlaništva. Slovenska vlada je po dogodku od vlade v Beogradu zahtevala zaščito tako slovenskih diplomatskih predstavništva kot tudi slovenskih državljanov in gospodarskih subjektov ter njihovega premoženja. Slovenija je ob razglasitvi neodvisnosti Kosova sporočila, da bo nadaljnje korake usklajevala z evropskimi partnerji. Potem ko je Kosovo priznalo več evropskih držav in ZDA, pa je slovenska vlada sprejela predlog sklepa o priznanju Kosova in ga poslala v obravnavo in sprejem v državni zbor.

Slovenijo obiskal Bertie Ahern

Slovenski premier in predsedujoči Evropskemu svetu Janez Janša je v Ljubljani gostil irskega kolega Bertieja Aherna. Ahern, ki se je v Sloveniji tokrat mudil že tretjič, je po pogovorih z Janšo med drugim povedal, da bo Irska o priznanju Kosova odločala v naslednjih dneh in da bo referendum o Lizbonski pogodbi predvidoma potekal junija letos. Ahern je pojasnil, da mora Irska Lizbonsko pogodbo v bistvu sprejeti dvakrat: najprej mora sprejeti ustrezen zakon v parlamentu, kar naj bi se zgodilo aprila, nato pa mora o tem vprašanju razpisati še referendum, ki bo predvidoma potekal junija letos, torej še v času slovenskega predsedovanja Evropski uniji.

Premier napovedal ponovno vložitev zakona o ustanovitvi pokrajin

Premier Janez Janša in minister za lokalno samoupravo in regionalno politiko Ivan Žagar sta se v Ljubljani sestala na posvetu s slovenskimi župani, na katerem so razpravljali o pokrajinski zakonodaji. Po za javnost zaprtem sestanku je premier napovedal, da je vlada pripravila nov zakon o ustanovitvi pokrajin, na podlagi katerega bo stekla nova parlamentarna procedura, vključno s posvetovanjem z opozicijo.

Zaključili so projekt

DOLENJI SENIK JE GRATO BOGATEJŠI

Če se v tej dnevaj sto vozi po Dolenjom Seniki, leko vpaomet vzema dosta nauvoga. Ka je najbolje pred našimi očami, tau so informacijske table po cejlj vesi, na sterij piše v trej gezikaj (vogrsko,

Tak de vögledalo mlašečo igrišče, gda de vcejlak gotovo

slovensko, nemško). Na srejdj vesi je zemljevid (térkép), na sterom so notnamalane turistične pauti. Že en čas smo pa leko opazovali, ka se za mlajše tō nika lejvoga pa dobrega pripravla. Mlašečo igrišče, na sterom so špile vse iz lesa pa tak napravlene, kak tau Eurovska unija naprejnapiše.

Vejmo, ka naše vasnice trno mali proračun majo, ka za vse tak trbej vküpškrabati pa vküpšparati pejnaze. Odkec so te na Dolenjom Seniki dobili pomauč, ka so vse tau pa ešče več leko spravili za ves?

Tau je 24. februara na tiskovni konferenci (sajtótájékoztató) tapravo žüpan vesi Zsolt Monek. Kak je pravo, tau se je začnilo ešče na začetki leta 2006.

Sama se tō dobro spaumnim, ka je tistoga ipa pri nas v uredništvu cingo telefon, isko me je žüpan Grada, gospaud Daniel Kalamar. Ta mi je pravo, ka oni prej majo že skurok pripravleni projekt za Interreg IIIA, iščejo pa partnera prejk granice. Probali so že na Gorenjom Seniki, dapa oni prej majo več projektov, zatok se ne podajo za tau. Gospaud Kalamar me je proso, če bi njim leko pomagala. Zatok sam pozvala Dolenji Senik, gde so tistoga ipa ranč prejkzidali pa obna-

vlali kulturni daum, zatok so se vzeli za skupni projekt, ka so vedli, če ga dobijo, leko dostakaj vcüjspravijo. Takratna žüpanja, delavka na občini Monika Škaper Sukič pa dve studentki,

Anita pa Niki Vajda, sterivi se včita v Ljubljani, so tiste dneve več bile v Gradi pa pripravlale, pisale projekt, kak pa doma. Tak se je zošikalo pri cajti odposlati vse papire tak v Gradi kak na Dolenjom Seniki.

Dapa tak je vögledalo, ka nejmajjo sreče. 21. julija 2006. leta so dobili pismo, ka če rejsan je projekt dober

skurok 17 milijaunov forintov. Konkretno delo na projekti je tū že prejkvzejo nauvi žüpan Žolt Monek pa njegva ekipa, steri se je na prezentaciji zavalo za njeno delo. Pri tom, gde naj baujo turistične

poti, jim je pomagala Uprava narodnega parka Órség.

Na žalost pa Grad, steri si je vözmislo projekt, ga nej daubo, zato so oni svoj tau v Sloveniji nej mogli narediti. Pa kak bi fanj bilau, če bi se uresničilo tisto, ka so si oni vözbrodili, ka bi od Grada do Dolenjoga Senika (mogauče ešče dale) vozo mali cug po pauti, steri bi vozo turiste,

Trojezične informacijske table

pa dobro napravleni, pejnnez je sfalilo, zato ga ne morejo podpreti. Skurok za eno leto, 21. marcüša 2007, so pá dobili pismo, v sterom je bila vesela novica. Dunk so ostali pejnnez pri tom programi, zatok je projekt daubo podporo (támogatás). Tak je Dolenji Senik daubo 15,9 milijanuna forintov, iz svoji pejnnez so mogli vcüjdjasti 840 gezero forintov kak svoj tau. Za cejlj projekt so etak meli

njim pokazo našo krajino pa naaupek tō. Pa tau bi bila prava povezava, pravi skupni turistični pa kulturni prostor.

Ka vse je Dolenji Senik daubo s pomočjav toga projekta?

V kulturnom daumi na podstrejšji (tetótér) so napravili informacijski center, s štirim računalniki, na šteraj so operacijski programi v vogrskom, slovenskom pa nem-

škom geziki. S pomaučjo tej kompjuterov leko turisti dobijo informacije. V te tau kulturnoga dauma so kúpili ešče pohišstvo (berendezés), tak do ga leko nücali za djlajše, seminare, konference.

Kak sam že na začetki pisala, napravili so mlašečo igrišče, gde so gorpostavili 11 špil, štiri lesene staule pa stolice. Te plac de leko slüžo za kakšne menške programe tō.

Na informacijski tabli, sterom so postavili na strejdj vesi, najdejo turisti tri turistične pauti. Prva ma za menje »Naše vrejdnosti«, pa pokaže, ka vse si je vrejdnost v vesi pogledniti. Druga paut ma za menje »Železna zavesa« pa največi tau vodi tam, gde je gnauksvejta na granici draut bijo potegnjeni. Tretja turistična paut vodi po nekdanji mešni pauti, stera je prejk gauštje vküpzvezala Dolenji Senik pa Verice. Pri tej potaj do meli dvajsti stolic pa deset posaud za smetke, vse iz lesa, da bi si turisti leko spočinavli pa bi leko skrb meli na čistaučo tō.

Table, smerokaze v trej gezikaj so postavili na štiri mestaj v vesi, da bi stokoli iz sterekoli smeri brž najšo tisto, ka išče.

Zvün toga so vödali eno brošuro (v 7500 izvোধ) v štiri gezikaj, stera na dvajsti stranaj notpokazuje Dolenji Senik. Dali so napraviti 10 gezero kart, razglednic (képaslap), ka bi tisti, steri pridejo k njim, meli kaj za spomin, pa za tau tō, ka bi te, če poglednejo na te karte, si želeli ešče večkrat priti na Dolenji Senik.

Projekt je bil izveden v okviru razpisa Program pobude skupnosti Interreg IIIA Sosednji programi Slovenija-Madžarska-Hrvaška s finančnih sredstev Evropske unije in sofinanciranjem R Madžarske.

Marijana Sukič

Otkovci majo svoje tablo

Otkovci so 1552. leta prvin omenjeni v listinaj. Vogrski se je ves sprvoga Bergelin zvala, od 17. stoletja pa že kak Börgölin. 1895. leta so ime vesi pomadžarili pa je Balázsfalu gratala. Tau ime so leta 1907 popravili na

spitavo župana *Sándora Fodora*.

»Ešče pred dvömi lejtji, gda je Laci Kovač bijo župan, je od cestnoga podjetja proso tablo za tisti tau vesi, naj se zvün Števanovci napiše gor Otkovci tö.

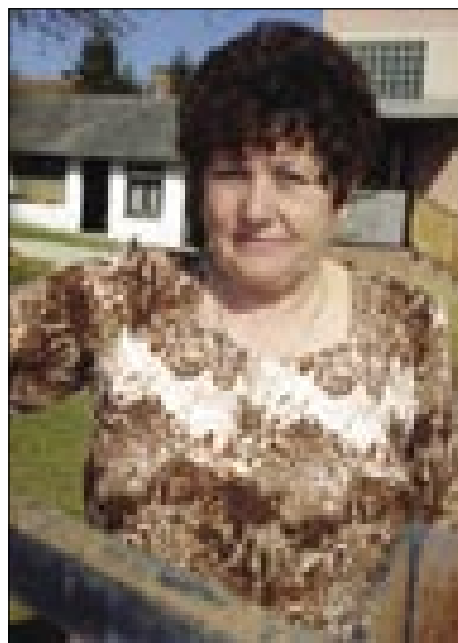

Nauva tabla pri Otkovcaj

Újbalázsfalu. 1937. leta so združili dve vesi. Istvánfalva/Števanovci pa Újbalázsfalu/Otkovci, pa s tauga je edna ves gratala Apátistvánfalva/Števanovci. Slovensko ime je ves že od začetka vsigdar Otkovci mejla, tau se je nikdar nej spremenilo. Ešče gnesden se tak zove, pa na tau so Otkovčani spoj fejt djizdavi. Dostakrat se zgodi, ka tijinci pridejo pa nekakoga iščejo po atrejsi v Števanovci, po istini je pa tisti v Otkovci doma. Tašoga reda vaščani njim pravijo, naj se pelajo v Otkovce pa tam najdejo tistoga, steroga iščejo. Nevola je s tejm samo tau, ka tijinci ranč ne znajo, ka se te tau Števanovci tak zove. Drugo pa tau, ka do tejga mau ešče ranč table nej bilau, na šteroj bi tau pisalo. Tak ka leko so se eden tau vozili po vesi dočas so tanajšli.

Konca februara sam se proto Otkovcam pelo, gda sam že audalič edno velko tablo zagledno pri pauti. Kakšna tabla je tau? sam zmišlavo. Gda se skrjej pripelam, te vidim, ka na tabli piše: Apátistvánfalva, Újbalázsfalu, Otkovci. Na, zdaj se je želja spunila, nej zaman so si tak dostakrat vöprosilji, ka so oni Otkovčani, pa nej Števanovčarge. Gda sam se nazaj pelo iz Otkovec, stavo sam se v Števanovci na občini, pa sam od te table

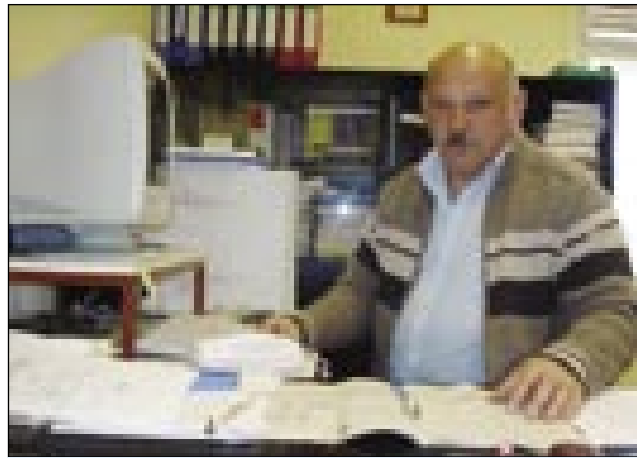
Tau se je vleklo prejk dve letja. Staro tablo, gde je samo Števanovci pisalo, so doj vzeli, pa je samo tista cejv tam stala. Gda smo zvali cestno podjetje, gda baude nauva tabla, tau so nam prajli, ka tau nede tak naletja. Zato, ka je nika nej bilau vredi, gda so vöpisali javno naročilo za table. Dočas ka pri tejm neda odločitve, dočas table tö nede. Lani decembra smo meli eden djilejš, gde je tabla pá naprej prišla. Pá smo gorpozvali cest-

Berta Dončec se je trno dosta trüdila za tau tablo

no podjetje, pa smo njim prajli, ka naj zdaj že nika delajo, zato ka tau tak tadala ne more osta-

ti. Zaman je bilau vse, oni so pa samo vujali. Ne vejim, zaka, vejpa tau je nej taša prošnja bila, ka bi samo mi meli. Če gledamo Monošter, tam na vsakšom konci varaša majo vönapisano na table ime nekdanji vesnic. Samo naj edno povejm, Traušče. Hvala baugi, zdaj že mamo tablo, pa tau leko zahvalimo našoj članici samouprave Berti Dončec iz Otkovec. Zato, ka je ona nasé vzela tau brigo, pa se je dosta borila za tau dvojezično tablo v Otkovcaj.«

Župan Sándor Fodor

Z urada sam se nazaj pelo v Otkovce, pa sam poisko *Berto Dončec*.

• *Berta, kak tau, ka ste se vi tak fejt borili za tau tablo?*

»Kak bi pa nej bili tau čemerdje, gda dve letja samo obečavajo, pa te nika nega s tistoga. Mi smo pa brezi table bili. Tau je sramota bila nam vaščanom pa cejloj vesi. Prišli so turisti gor po pauti, pa so te nas spitavali, šteri smo tü na začetki vesi doma, ka v štero ves so prišli. Tau je cejlo leto tak šlau, vejš ka so tau sramota pa čameri bili nam Otkovčanom. Tak smo bili, kak če bi v tašoj vesi živeli, štera nejma ime. Na konci lanskega leta mi je zavrelo pa sva se s prijatelom

tak odlaučila, ka dočas mo se borili, dočas nemo meli vödjano tablo. Tau ne razmejim, pred dvömi leti, gda so že naprajli pa vödjali tablo, za par kednauv so go dolavzeli pa so go odnesli. Taše norije sam ešče nikdar nej vidla.«

• *Kak ste se vi borili za tablo?*

»Cestno podjetje je samo obečavalo pa obečavalo, ka go zdaj pa zdaj prinesejo, dapa s tauga je nikdar nika nej bilau. Gda nam je tau že više prišlo, te sam go-

razvala cestno podjetje, pa sam tak prajla njim. Dva kedna mo ešče čakali, če neda table, te vöpozovemo televizijo, naj vidi cejli rosag, ka se pri nas godi. Sprvoga so se skrivali, ešče direktor. Dapa dočas, dočas smo telefonirali, ka smo je dobili. Dva kedna sta dolapartekla pa table nej bilau. Pismo smo pisali, dapa nej so odgovarjali. Te smo je gorzvali, pa so nam tau prajli, ka vej marciuša goradejejo tablo, prvin nikak nede šlau. Čemerni smo gratali, ka nas za norca majo, pa smo njim prajli, če zranja dopodneva nede table goradjane, te pride televizija, pa se te leko poglednejo. Drugi den predpodnaum gnauk samo eden auto prišo pa gora so djali tablo. Če bi tau nej tak pritiskavali, ešče vejn več lejt bi leko čakali, če bi kaj bilau s tauga. Sramota, ka za edno tablo volo človek se telko mora čemeriti. Dapa mi smo se tö nej njali, gnesden ovak nika ne dosegneš, če se ne postaviš na peté.«

Karel Holec

... DO MADŽARSKE

V informativnih oddajah je največkrat nastopil Ferenc Gyurcsány

To je potrdila analiza lanskijh septembrskih oddaj, ki so jo opravili strokovnjaki Sveta RTV (ORTT). Pregledali so več kot devet tisoč prispevkov in ugotovili, da se je premier Gyurcsány večkrat pojavil na zaslonu kot njemu sledeči trije skupaj. Ferenc Gyurcsány je v enem mesecu nastopil 346-krat v raznih oddajah in prispevkih, sledi mu Viktor Orbán, ki so ga gledalci lahko videli v istem obdobju 120-krat. Tretje mesto si delita predsednik države László Sólyom in tiskovni predstavnik FIDESZ-a Péter Szijjártó, ki sta se pojavila na ekranu 107-krat. Četrta v vrsti je predsednica madžarskega parlamenta Katalin Szili, ki je bila na televiziji 73-krat.

Železna in Zalska županija sta podpisali sporazum s prekmurskimi Madžari

Že 16. leto se podpisuje sporazum o sodelovanju med Pomursko madžarsko samoupravno skupnostjo ter skupščinama Železne in Zalske županije. Zadnji sporazum so podpisali 27. februarja v Szombathelyu. Pred podpisom so na kratko pregledali dosedanje sodelovanje, ki sta ga obe strani ocenili za zelo dobro in koristno. S strani prekmurskih Madžarov je sodelovanje ocenil dr. László Göncz, ki je poudaril, da je pomurskim madžarskim kulturnim društvom do zdaj pomagalo kakih šestdeset mentorjev-strokovnjakov na različnih področjih udejstvovanja. Z dejavnostjo v društvih so pomagali tudi pri ohranitvi jezika ter madžarske identitete v Prekmurju. Sporazum so podpisali s strani prekmurskih Madžarov Ferenc Göntér, z madžarske strani Ferenc Kovács in Jenő Manninger, predsednika županijskih skupščin Železne in Zalske županije.

Razstava iz Maribora

7. marca ob 19. uri bodo v Monoštru v Slovenskem kulturnem in informativnem centru odprli razstavo likovne sekcije KUD Anžel Besednjak iz Maribora.

PLETENJE IZ KUKURČNOGA BILJA

Prejšnjič sam vam pisala o vrli moškaj, šteri pletejo košare pa korblice s šibja in slame. Vsi dobro znamo,

Marija Rajtar iz Turnišča

ka je pletarstvo bilo zimsko delo, ka ovak nej časa bilou za tou. Moški so rejsan meštři, gda trbej košare splesti, liki kak so pa eške ženske flajsne, gda trbej kaj s kukuršča napraviti!

Dosta je eške žensk, ka zna-

je plela navadne cekre. Pleté že od svojega 12. ali 13. leta starosti, se pravi, ka že več kak 50 lejt. Njeni izdelki

so raznovrstni, od cekrov, kolapušov, košaric, podstavkov (tacli) za posodo pa vse do njenih znamenitih papučov. Za pletenje iz kukurčnoga lupinja trbej skoz meti model iz lesa s cvekami, okoli šterij se te pleté.

Elizabeta Cipot iz Odranec

jo s kukuršča plesti. Pletejo pa rejsan, vsefelé, od cekrov, košaric, tašk, remenja, tošlinov, celo papučov,... vse, ka si srcé poželej. Naj vam predstavim tri od njih.

Prva je *Marija Rajtar iz Turnišča*. Njo sam spoznala že pred par leti in sam si jo fejst dobro zapomnila zatou, ka trno lejpe papučé pleté. Pravi, ka so fejst dobre tüdi za terapevtske namene. Marija se je plesti navčila od svoje sestre, štera

Tak je ona vzela za model čevljarska kopita iz bukovine, v štere je cveke zabila pa se je pomali sama navčila svoje tehnike. Gnesden Marija svoje mojstrovine odavle samo eške doma, prvle je pa vseposedi po svejti odla pa odavala svoje cekre pa copate, eške v Beogradi, na Balatoni, v Kopri, Ljubljani, pa seveda doma v Prekmurji. S svojim pridnim in izredno spretnim delom je bila deležna premnogih priz-

nanj, med drugim je bila v Sloveniji razglašena za Mojstrico domače obrti.

Trno lejpe cekre pleté tüdi gospa *Irena Tivadar iz Kamovec*. Njo sam najšla na Bukovnici na turističnoj tržnici in sam enostavno nej mogla mimo, gda sam vidla, kakše lejpe angelce pa babe dela. Tüdi ona se je plesti navčila doma, od svoje mame, liki je nej časa mejla, ka bi plela, dokeč je nej v penzijo prišla. Tüdi njene izdelke leko doma pri njej kúpimo, najdemo jo pa tüdi na različnih sejmaj, turističnij tržnicaj in podobno. Gospa Irena ima certifikat Obrtne zbornice, je pa dobila tüdi priznanja Krajinskega parka Goričko za male in velke ovalne košarice.

Gospa *Elizabeta Cipot* je doma v *Odrancaj* pri glavnoj cesti. Nej jo je tak zmetno najti in trno se splača iti do njej, ka človek leko vsefelé vidi. Pravi, ka je plela njena mama. Vsakše leto njej je splela novi ceker za šaulo. Tüdi ona se je navčila plesti že kak dejte, redno je pa začnila delati, gda je zgibila službo in familio pred desetimi lejti. Tou je bila njena delovna terapija. Gospa rejsan spleté vse, ka si leko zmislimo: cekre, košarice, taške, remenje, tošline, ščista male tošline pa eške kako malo brento zna splesti. Tüdi ona je dobila za svoje delo dosta pohval, je pa tüdi dosta včila, vsakše leto po dve ali tri skupine, predvsem v društvih kmečkih žena. Zna pa eške dosta vsega drugoga, tkati, vesti, kvačkati... vse ka ščete.

Vse tri sam spitavala tüdi po problemi materiala, odkec dobivajo bilje (lupinje), pa vse tri pravijo, ka nücajo bilje od kukurce stare fajte. Gospa Marija pravi, ka jo doma pouva. Tou je takša 8-

ali 12-vrstna duga kukurca, štero trbej okouli 15. avgusta doj strgati, olüpati pa bilje fajn posišiti. Te se pa fajn nindri na süjom vkraj dene, pa prlé kak se nüca malo požvepla, ka ne splesnivi.

Irena Tivadar iz Kamovec

Tüdi gospa Irena kukurco doma pouva, gospa *Elizabeta* pa bilje dobi od dobrij lidij z vesi, šteri njej ga radi odstopijo. Ona pa pravi, ka bilja ne žvepla, ka je te nej tak bejlo, bole je naravno. Liki ga sproti pere, prle kak

Lepou je videti, ka vse eške znajo lidgé. Eške lepše bi bilou, če bi se mi mladi kcoj vzeli, z menov vred, pa bi se bar tri frtale toga navčili, ka so znali naši dedeki in babice.

(Podatke zbrala avtorica

Babe pa njuski, stere dela Irena Tivadar

pleté.

Ka so tej izdelki rejsan kvalitetni, pa ka je tou rejsan lejpo delo, nam dokaže ZRP Pomelaj iz Male Polane. Tü se leko tisti, šteri bi radi dobili nacionalno poklicno klasifikacijo kak rokodelci, štere iz kukurčnoga bilja plesti znajo. Gda končajo usposabljanje, leko doma samostojno delajo, pri tom

za potrebe projekta *Craftattract - tradicionalne obrti - nove atrakcije za kulturni turizem, Interreg IIIA, Sosedski program Slovenija - Madžarska - Hrvaška 2004 - 2006, ki ga za Pomurje izvaja Pokrajinski muzej Murska Sobota.*)

Jasmina Papić

OTROŠKI

NAŠA
ZLATA
RIBICA

KOTIČEK

*Svejt je čüdno vküper napravljeni.
Lidge ne vörvlejo najbole, ka bi se godili
čüdeži. Depa po drugoj strani bi trno radi bili,
ka bi se godili. Te je pa sploy nej čüdno, ka v zlate ribice
ne vörvlejo, bi je pa radi meli bar v bližnjom potoki. Pa ni
šterni ranč ne vejo, ka una rejsan tam živé.*

LÜBEZEN, AH LÜBEZEN ...

Brez lübezni bi nej bilou lidi. Tak bar pravijo. Leko, ka je tou istina ali pa tö nej. Depa istina je gé, ka je lübezen lejpa. Na, najlepša je srečna lübezen. Najlagvejša lübezen je nesrečna lübezen. Naj bou srečna ali nesrečna, gda se začne, je z njou vsigdar nevola. Tou vej zlata ribica tö. Vej pa je una že tö bila zalüblena. Bila je zalüblena do vüj. Na, tou se povej za človeka, ka do vüj. Una je bila zalüblena gor do rbta, na sterom se je njena zlata farba najbole svejtila. Bilou pa je tou nikak etak.

Zlata ribica je ranč gledala ednoga črva, ka ga je namako v vodej eden ribič. Škeu je nikšno ribo zgrabiti. Ranč si je brodira, naj ga zej ali pa nej. Ka njemi po tistom nikšno zelenje vöspuni. Že je škela vgrizniti, gda se mimo nje prinese un. Un, lejpi pa velki ribak. Na, bar njoj se je takši vido včasim, gda ga je zaglednola. Tak se njoj je povido, kak bi biu cejli potok pun samo njega pa nikoga drugoga nej. Zanga se ne vej, če go je sploy vpamet vzeu. Ja, zlata ribica se je zalübila eške prva, kak je tou sploy vpamet vzela. Gledala je za njim, pred njou se je süko črv. Že je škela za njim kričati. Njemi povedati, naj se dola stavi. Depa tou se ženski ne šika, si je prajla. Zato je samo tadale gledala za njim, pred njou pa se je eške izda süko črv. Pa bi plavala za njim tö, depa tou se ženski tö ne šika. Zato je samo zalübleno zazejvala pa vgriznola v črva. Ribič je potegno pa zlata ribica je tak nagnouk bila na süjom.

- Ge sam zlata ribica, - je gučala vcejlak zalübleno. - Nazaj v vodou me deni, deni, deni, deni, vsikšo zelenje ti spunim, spunim, spunim, spunim, - je spejvala vse bole zalübleno.

Té ribič je biu po naturi trno čemerasti. Najbole čemerasti človek v krajini. Pa njemi je tou trno šlou na žile, ka je takši. Depa nej se je mogo vömeniti. Pa si je želo, naj boudé veseli, nej pa čemerasti človek.

- Tak bou, kak si si želo, - je prajla pa že plavala po potoki v vüpanji, ka nin sreča svojga največkoga pa najlepšoga.

Venej pa je tisti čemerasti tak nagnouk začno djoukati. Djouko je pa li samo djouko. Kak bi pa nej, vej je pa lübezen v glavej zlate ribice vse vküper zmejšala. Zavolo veseldja je v njega nut djala žalost. Pa kak je bilou povedano, z lübeznijo je vsigdar nevola. Pa če stoj ger najde takšoga, ka samo djouče, naj njemi pomore. Povejte njemi, naj dé nazaj ribe lovit, ka zlata ribica čaka na njega. Po tistom, gda je vidla tou nevolu, je lübezen tak včasim taminoula. Ka bi li bilou, če bi eške kaj drugoga vküper zmejšala.

MLAŠEČI

Miki Roš

KAUT

Pismo iz Sobote

BIZNIS MALO OVAK

Lüblene moje, dragi moji, slejdnje moje pismo je gučalo o tom, kak trbej srmački biznis tirati. Na, zaprav bole od toga, kak srmačkoga biznisa ranč ne more biti. Nejsam vam pa vöovado, kak so pri nas gratali velki biznismeni pa so tö nika nej meli. Na, najprva so nej meli, po tistom pa pune žepke pa račune na bankaj. Na, pred tejm so sejdli na dobri stoucaj, na tisti stoucaj, odkec se je leko gemalo, ka se je škelo. Ja, ja dobro ste me razmeli! Nej se je kradnolo, liki se je gemalo, ka se je škelo. Tou pa zato, ka pri nas se več ne kradne! V demokraciji toga več nega! Velki lidge ne kradnejo. Uni samo skrb majo za pejneze pa za kapital. Tou leko zdaj obračate, kak škete, depa tou je največša istina. Vej pa lopova dun zgrabijo, ka nej? Na, zdaj pa poglednite! Kelko fabrik, kelko firm, kelko drugoga vsefele je bilou? Pa so skur prejk nouči gratale gazde eden ali dva človeka. Leko trge ali štirge tö: samo nagnouk je tou gratalo od nji. Depa uni so tou nej vkradnoli. Uni so samo vedli, kak se tou naredi, ka de njino gratalo. Uni so se s kakšnimi strici v

bankaj zgučali, kak do si tou stalali. Depa uni so nej nika vkradnoli! Boug ne daj kaj takšoga gučati. Tou so gé pošteni lidge, ka skrb majo, ka lidge leko delo dobijo. Zdaj, gda so vse pod sebe skopali, vövidijo kak kakši Miklauž, ka mlajšom niši mali dar prinese. Pa té plače, ka je vövtalajo, ranč tak vövidijo kak kakši mali dar. Depa uni so gé pošteni lidge! Tisti pa, ka škejo malo več pejnez za svoje pošteno delo dobiti od nji pa so gé lagooni, ka ne razmejo, ka vse za baje se leko zgodi, če njim eno par evronov več na mejsac dajo. Pa boug ne daj, ka bi njim stoj ka odneso! Tou bi biu največkši kriminal. Vej je pa že davnik moj pajdaš spejvo: Lidge, nej šrajfe, fabrike trbej kradnoti! Pa je ranč istino emo. Če stoj fabriko vkradne, se njemi nika ne zgodi. Boug ne daj pa v toj fabriki vkradnoti eden šrajf. Leko je eške üše. Boug ne daj, ka bi stoj proso, ka svoje pošteno prislüžene pejneze dobi. Tej trno pošteni lidge bi njim z dobre vole dali, depa tou je nej mogouče. Vej pa tou dun trbej razmeti! Če nej ... Na, ste vidli, tak se za istino

biznis tira, tak se pejneze slüžijo. Depa od toga ne smejm na glas brodira. Leko se brž steri najde pa povej, ka sam si na njega brodo. Pa me na birovijou nut zglesi, ka sam njegvo dobro pa pošteno menje zgrdo, sam ga po blati v leko. Pa ga je zatoga volo trno bolelo srce, pa je eške psihični trpo kak vrag pa je zatoga volo njegovi biznis na nikoj prišo. Pa po tistom mo njemi mogo plačati telko pejnez, ka je v sedmi žitkaj ne prislüžim. Zato de najboukše, ka nut spišem, ka sam vse tou senjo. Ka je tou sploy nej istina, ka je tou samo v mojej betežnoj glavej gratalo. Naši biznismeni bi najraj mrli za svoje lidi, bi je po rokaj nosili. Uni so s trdim delom pa poštenjaum prišli do velki pejnez. Uni so skur tak sveti, kak tisti, o sterom je nej sloboudno gučati, če nej trbej.

Moja tašča Regina, trno čedna ženska, od toga ranč tak brodi. Za njou je tou svejt sami pošteni pa dobri lidi. Samo ge sam nej med njimi. Tou pa tak ali ovak sami tö vejte. Vej go pa poznate.

Miki

HVALA ZA DARILA

Naša učilnica je najlepša! – pravijo in se veselijo učenci prvega razreda na DOŠ Jožefa Košiča na Gornjem Seniku. V imenu učencev se zahvaljujemo za lepo opremo, za »malo knjižnico« in za vsa darila, ki sta nam jih namenila Ministrstvo za šolstvo in šport R Slovenije ter Zavod za šolstvo RS. Posebej se zahvaljujemo mag. Valeriji Perger, da je poskrbela za tehnično izvedbo.

Učenci in učiteljica 1. razreda DOŠ Gornji Senik

